

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoP/20/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6614210482
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6614210482.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa F. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom v P., č. XXX, o vydanie rozhodnutia o tom, že navrhovateľ má rodičovské práva a povinnosti k maloletému F. J., nar. XX.XX.XXXX a že zmena bydliska maloletého do cudziny sa nemala uskutočniť bez súhlasu navrhovateľa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 8P/44/2014-58 zo dňa 05.11.2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh otca podľa § 179a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) na vydanie rozhodnutia o tom, že má rodičovské práva a povinnosti, podľa ktorých sa zmena bydliska jeho maloletého syna F. J., nar. XX.XX.XXXX, do cudziny nemala uskutočniť bez jeho súhlasu, pričom tento súhlas neudelil a jeho súhlas nebol nahradený rozhodnutím súdu. V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že preskúmaním veci dospel k záveru, že má v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 zo dňa 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností v znení neskorších zmien a doplnkov právomoc na prejednanie podaného návrhu zo strany navrhovateľa, pretože maloletý má vo vzťahu k Slovenskej republike podstatnú väzbu a súčasne jeden z nositeľov rodičovských práv a povinností (navrhovateľ) má obvyklý pobyt v Slovenskej republike a súčasne všetci účastníci konania prijali právomoc okresného súdu na prejednanie veci; nakoľko však konanie o návrhu navrhovateľa v zmysle § 179a O.s.p. môže byť vedené len v krajine obvyklého pobytu maloletého dieťaťa a spadá do jurisdikcie príslušného orgánu štátu, na ktorého území sa maloleté dieťa nachádza z dôvodu jeho neoprávneného premiestnenia, resp. zadržania (tzv. návratové konanie), dospel okresný súd v konečnom dôsledku k záveru, že nemá právomoc na takéto konanie a preto návrh navrhovateľa zamietol (pri svojom rozhodnutí vychádzal okresný súd zo zistenia, že maloletý má obvyklý pobyt v Írskej republike).

Proti rozsudku okresného súdu podal navrhovateľ včas odvolanie zo dňa 15.12.2014 (č.l. 62-66 spisu), ktorým navrhol rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie eventuálne navrhol zmenu rozsudku okresného súdu v zmysle vyhovenia jeho návrhu. Rozsudok okresného súdu považoval za nezákonný, pretože podľa jeho názoru vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zdôraznil, že svoj návrh podal v súlade s ustanovením § 179a ods. 1 O.s.p. Návrhom sa domáhal vydania rozhodnutia o tom, že má rodičovské práva a povinnosti k maloletému v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky, pričom ako nositeľ týchto rodičovských práv neudelil súhlas na zdržiavanie sa maloletého v cudzine a súčasne jeho súhlas nebol nahradený rozhodnutím súdu. Zdôraznil, že z postupu okresného súdu ako aj z odôvodnenia napadnutého rozsudku je úplne zrejmé, že okresný súd absolútne nepostupoval v zmysle citovaného ustanovenia § 179a O.s.p. Okresný súd skúmal aj skutkový stav veci, ktorý je však príslušný štátny orgán zmluvného štátu Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí zo dňa 25.10.1980 povinný skúmať až v rámci tzv. návratového konania, na

ktorého území sa maloleté dieťa neoprávnene zadržáva. Vyjadril názor, že v čase vydania napadnutého rozsudku boli jednoznačne splnené všetky zákonom predpokladané podmienky pre vyhovenie jeho návrhu a vydanie požadovaného rozhodnutia, ktoré by malo podľa ustanovení uvedeného dohovoru potvrdzovať ako dôkazný prostriedok v tzv. návratovom konaní pred štátnym orgánom v cudzine, že má rodičovské práva a povinnosti k svojmu maloletému dieťaťu a súhlas na zadržávanie dieťaťa v zahraničí neudelil. Okresný súd po vykonaní rozsiahleho dokazovania namiesto toho uviedol nesprávne a mylne v odôvodnení svojho rozhodnutia, že konanie podľa § 179a O.s.p. môže byť vedené len v krajine obvyklého pobytu dieťaťa a spadá do jurisdikcie príslušného orgánu štátu, na ktorého území sa maloleté dieťa nachádza z dôvodu jeho neoprávneného premiestnenia a preto okresný súd z dôvodu nedostatku právomoci na konanie návrh zamietol. Z uvedeného odôvodnenia je nepochybné, že okresný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a vydal nezákonné rozhodnutie.

Matka maloletého s odvolaním navrhovateľa nesúhlasila; kolízny opatrovník maloletého ponechal rozhodnutie na odvolací súd.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu určenom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že dňa 18.06.2014 doručil navrhovateľ Okresnému súdu Banská Bystrica návrh na začatie konania zo dňa 09.06.2014, ktorým sa s poukazom na ustanovenie § 179a ods. 1 O.s.p. domáhal vydania rozhodnutia o tom, že má rodičovské práva a povinnosti, podľa ktorých sa zmena bydliska maloletého F. J., nar. XX.XX.XXXX do cudziny (Írskej republiky) nemala uskutočniť bez jeho súhlasu, pričom tento súhlas neudelil a jeho súhlas nebol nahradený rozhodnutím súdu. V návrhu uviedol, že ako otec maloletého má rodičovské práva a povinnosti, pričom miesto obvyklého pobytu maloletého je Slovenská republika. Po narodení maloletého bol výkon rodičovských práv a povinností k nemu upravený rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 6P/64/2012-14 zo dňa 15.05.2012, právoplatným dňa 29.06.2012, ktorým súd schválil rodičovskú dohodu, podľa ktorej bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky P. E., nar. XX.XX.XXXX, navrhovateľ bol zviazaný platením výživného, keď rozsudkom nebol upravený styk navrhovateľa s maloletým. Navrhovateľ dňa 03.07.2013 odcestoval za prácou do zahraničia (Írskej republiky), dňa 26.09.2013 za ním pricestovala matka spolu s maloletým, v Írskej republike žili v spoločnej domácnosti; v januári 2014 sa matka maloletého odsťahovala zo spoločnej domácnosti, v ktorej žila spolu s navrhovateľom a maloletým dieťaťom a to k svojmu novému priateľovi občanovi Českej republiky; navrhovateľ sa vrátil na Slovensko dňa 28.02.2014. Zdôraznil, že má záujem na podaní tohto návrhu, nakoľko bude žiadať o návrat neoprávnene zadržávaného dieťaťa z cudziny do krajiny jeho obvyklého pobytu, ktorý je v Slovenskej republike; chce si preto zabezpečiť rozhodnutie príslušného štátneho orgánu, ktoré bude v zásade konštatovať skutočnosť, že zadržanie maloletého bolo neoprávnené. Konštatoval, že maloletý s obvyklým pobytom na území Slovenskej republiky je neoprávnene zadržávaný v cudzine, t.j. v Írskej republike a to od februára 2014, pričom navrhovateľ žiaden súhlas na zmenu bydliska dieťaťa neudelil a ani jeho súhlas nebol žiadnym rozhodnutím súdu nahradený. K návrhu navrhovateľ pripojil rozsudok Okresného súdu Lučenec č.k. 6P/64/2012-14 zo dňa 15.05.2012 (č.l. 6-7 spisu) ako aj rodný list maloletého (č.l. 8 spisu). Okresný súd Banská Bystrica postúpil dňa 07.07.2014 vec Okresnému súdu Lučenec ako miestne príslušnému na rozhodnutie. Okresný súd Lučenec nesúhlasil s postúpením veci s odôvodnením, že miestne príslušným súdom je Okresný súd Banská Bystrica, ktorý je podľa § 14a ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov miestne príslušný na konania vo veciach vrátenia maloletého dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané. Uznesením č.k. 12NcC/22/2014-19 zo dňa 21.08.2014 Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd nadriadený rozhodol, že nesúhlas Okresného súdu Lučenec s postúpením veci z Okresného súdu Banská Bystrica je nedôvodný; uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 20.10.2014. Nadriadený súd konštatoval, že na

konanie podľa ustanovenia § 179a O.s.p. je miestne príslušný okresný súd, v obvode ktorého má maloletý na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností svoje bydlisko (§ 88 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pričom predmetné konanie nie je konaním vo veciach týkajúcich sa nariadenia návratu maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu (tzv. návratové konanie), ktoré spadá do jurisdikcie príslušného orgánu štátu, na ktorého území sa maloleté dieťa nachádza z dôvodu jeho neoprávneného premiestnenia, resp. zadržania; súčasne konštatoval, že z obsahu spisu nevyplývalo, že by maloleté dieťa malo bydlisko v obvode Okresného súdu Banská Bystrica; nadriadený súd poukázal aj na to, že v ďalšom konaní musí okresný súd najskôr zistiť, či maloleté dieťa má obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, resp. v Írskej republike z titulu skúmania jednej zo základných podmienok konania a to právomocí súdu. Následne okresný súd vyzval otca na oznámenie adresy matky, ako aj maloletého v Írskej republike (č.l. 28 spisu); dňa 08.10.2014 oznámil navrhovateľ požadované skutočnosti (č.l. 29-30 spisu). Okresný súd nariadil termín pojednávania na deň 05.11.2014, keď predvolanie na pojednávanie doručil navrhovateľovi, matke a kolíznemu opatrovníkovi, ktorého ustanovil na zastupovanie maloletého v prejednávanej veci a to uznesením č.k. 8P/44/2014-32 zo dňa 13.10.2014 v osobe Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec; uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 04.11.2014. Dňa 27.10.2014 doručila matka okresnému súdu vyjadrenie k návrhu (č.l. 41-42 spisu), v ktorom uviedla, že s návrhom navrhovateľa nesúhlasí; súčasne žiadala o odročenie pojednávania z dôvodu vysokého štádia tehotenstva, ktoré jej bráni cestovať. Dňa 05.11.2014 prejednal okresný súd vec na pojednávaní v neprítomnosti matky maloletého a v prítomnosti otca a kolízneho opatrovníka; po vykonaní dokazovania listinnými dôkazmi a vypočutím otca ako účastníka konania vyhlásil napadnutý rozsudok. Kolízny opatrovník ponechal rozhodnutie na úvahu súdu.

Podľa § 179a ods. 1 O.s.p., na návrh osoby, ktorá žiada podľa medzinárodnej zmluvy o vrátenie dieťaťa, ktoré má obvyklý pobyt v Slovenskej republike a ktoré bolo premiestnené do cudziny alebo je v cudzine zadržované, vydá súd rozhodnutie o tom, že navrhovateľ má rodičovské práva a povinnosti, podľa ktorých sa zmena bydliska dieťaťa do cudziny nemala uskutočniť bez jeho súhlasu, pričom tento súhlas neudelil a jeho súhlas nebol nahradený rozhodnutím súdu.

Podľa § 179a ods. 2 O.s.p., návrh musí obsahovať vyhlásenie o tom, že navrhovateľ mal v čase premiestnenia alebo zadržania dieťaťa rodičovské práva a povinnosti, podľa ktorých sa zmena bydliska dieťaťa do cudziny nemala uskutočniť bez jeho súhlasu a tento súhlas neudelil, pričom jeho súhlas nebol nahradený rozhodnutím súdu. K návrhu musia byť pripojené všetky rozhodnutia týkajúce sa úpravy rodičovských práv a povinností k dieťaťu. Ak je to potrebné, súd si môže od navrhovateľa vyžiadať ďalšie údaje potrebné na vydanie rozhodnutia.

Podľa § 179a ods. 3 O.s.p., súd vydá rozhodnutie bez zbytočného odkladu na základe písomných podkladov a na základe existujúceho právneho stavu bez nariadenia pojednávania. Účastníkom konania je navrhovateľ.

Podľa § 179a ods. 1 O.s.p., proti rozhodnutiu súdu podľa odseku 3 nie je prípustný opravný prostriedok. Zamietnutie návrhu nebráni podaniu nového návrhu, ak navrhovateľ uvedie nové skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie jeho rodičovských práv a povinností.

Odvolať sa na rozhodnutie navrhovateľa je dôvodné.

Citované ustanovenie § 179a bolo do Občianskeho súdneho poriadku zakotvené novelou vykonanou zákonom č. 388/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012. Účelom ustanovenia je zabezpečenie povinností, ktoré vyplývajú Slovenskej republike z medzinárodných zmlúv ako aj z členstva v európskej únii (ide najmä o Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí zo dňa 25.10.1980 uverejnený v oznámení Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 119/2001 Z. z. ale aj iné), predovšetkým povinnosť zabezpečiť ochranu práv maloletých detí v prípade tzv. medzinárodného únosu jedným z rodičov alebo inou osobou s opatrovníckymi právami. Konanie podľa § 179a O.s.p. začína na návrh osoby, ktorá podľa medzinárodnej zmluvy (Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí zo dňa 25.10.1980) žiada o vrátenie dieťaťa, ktoré má obvyklý

pobyt v Slovenskej republike a bez jej súhlasu bolo premiestnené do cudziny. Okresný súd po osvedčení skutkového stavu svedčiacemu navrhovateľovi vydá rozhodnutie, že navrhovateľ má rodičovské práva a povinnosti k tomuto maloletému dieťaťu (teda zmena bydliska do cudziny sa nemala uskutočniť bez jeho súhlasu a tento súhlas neudelil a tento súhlas nebol ani nahradený rozhodnutím súdu). Aktívne vecne legitímovanou osobou na podanie návrhu je rodič maloletého dieťaťa alebo iná osoba (prípadne inštitúcia), ktorá má k maloletému dieťaťu opatrovnícke právo. Na konanie je miestne príslušný okresný súd, v obvode ktorého mal maloletý podľa tvrdenia navrhovateľa svoje posledné bydlisko (§ 88 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Zákon upriamuje pozornosť na potrebu rýchlosti rozhodovania a ukladá povinnosť súdu rozhodnúť bez zbytočného odkladu predovšetkým na základe písomných podkladov predložených navrhovateľom a na základe existujúceho právneho stavu. Okresný súd rozhodne bez nariadenia pojednávania. Účastníkom konania je len navrhovateľ (nejde o konanie, ktoré možno začať aj bez návrhu a okruh účastníkov je v zmysle § 90 ods. 1 O.s.p. určený zákonom). Rozhodnutie, ktoré sa vydáva v tomto konaní je potrebné pre konanie v cudzine ako dôkaz o existencii rodičovských práv navrhovateľa k maloletému dieťaťu a ich nezákonnom porušení. Okresný súd rozhoduje vo forme uznesenia (§ 176 ods. 1 a 2 O.s.p. a contrario), proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok (pre prípad, že dôjde k zamietnutiu návrhu, zákon výslovne uvádza, že je možné podať nový návrh, pokiaľ navrhovateľ uvedie nové skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie jeho rodičovských práv a povinností).

Zo spisu okresného súdu jednoznačne vyplýva, že navrhovateľ podal svoj návrh na začatie konania v zmysle § 179a O.s.p. Okresný súd si nedostatočne ujasnil, čo je predmetom konania v prejednávanej veci. V rozpore s právnou úpravou nepovažoval okresný súd za účastníka konania len navrhovateľa, ale aj matku a maloletého (ktorému ustanovil aj kolízneho opatrovníka), v rozpore s právnou úpravou nariadil na prejednanie veci pojednávania a v rozpore s právnou úpravou rozhodol o návrhu navrhovateľa rozsudkom. V dôsledku týchto procesných pochybení, keď okresný súd zjavne nevykonal konanie v zmysle ustanovenia § 179a O.s.p. odvolací súd odvolanie navrhovateľa vecne prejednal (hoci inak nie je opravný prostriedok proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 179a O.s.p. prípustný). Okresný súd dospel k nesprávnemu právnemu názoru, že „konanie podľa § 179a O.s.p. môže byť vedené len v krajine obvyklého pobytu dieťaťa a spadá do jurisdikcie príslušného orgánu štátu, na ktorého území sa maloleté dieťa nachádza z dôvodu jeho neoprávneného premiestnenia, resp. zadržania (tzv. návratové konanie)“, keď z uvedeného dôvodu návrh navrhovateľa zamietol pre nedostatok svojej právomoci na konanie. Skutočnosť, že sa maloletý zdržiava v súčasnosti na území iného štátu (Írskej republiky) nemôže mať vplyv na posúdenie právomoci súdu na konanie v prejednávanej veci, pretože právomoc súdu na konanie je možné posudzovať len vo vzťahu k účastníkom konania, ktorým je v prejednávanej veci len navrhovateľ (§ 179 ods. 3 O.s.p.); uvedená skutočnosť (že účastníkom konania je v tomto konaní len navrhovateľ) sa musí prejavíť okrem iného aj v záhlaví rozhodnutia okresného súdu (poznámkou nadriadeného súdu v rozhodnutí o nesúhlase s postúpením veci ohľadne skúmania právomoci vo vzťahu k bydlisku maloletého nie je okresný súd v zmysle § 226 O.s.p. viazaný, pretože nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu o zrušení rozhodnutia, ale o rozhodnutie nadriadeného súdu pri rozhodovaní o miestnej príslušnosti). Konanie v prejednávanej veci vedené v zmysle § 179a O.s.p. nie je tzv. návratovým konaním, aj keď má s týmto konaním bezprostredný súvis. Odvolací súd preto dospel k záveru, že napadnutý rozsudok okresného je nevyhnutné zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Úlohou okresného súdu bude v ďalšom konaní posúdiť, či navrhovateľ mal ku dňu tvrdeného neoprávneného zadržania maloletého v zahraničí, t.j. ku dňu 28.02.2014 také rodičovské práva a povinnosti k maloletému v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky, podľa ktorých sa zmena bydliska maloletého do cudziny nemala uskutočniť bez jeho súhlasu a tento súhlas navrhovateľ neudelil a jeho súhlas nebol ani nahradený rozhodnutím súdu; okresný súd rozhodne bez zbytočného odkladu a to na základe skutočností tvrdených navrhovateľom a listín, ktoré vyplývajú z obsahu spisu (najmä rozsudku o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému a rodného listu maloletého). Nakoľko svojim nesprávnym postupom okresný súd konal aj s matkou a maloletým ako s účastníkmi konania bude potrebné, aby konanie vo vzťahu k nim uznesením zastavil (§ 94 ods. 3 O.s.p.).

Na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a vec mu podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. O trovách odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval, pretože o trovách konania nerozhodol ani okresný súd (odvolací súd však vzhľadom na dôvod nerozhodnutia o trovách konania vyjadrený v napadnutom

rozsudku okresného súdu poznamenáva, že konanie v prejednávanej veci nemôže začať bez návrhu, pretože nejde o žiadne z konaní uvedených v § 81 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.